



Landbruks- og matdepartementet  
Postboks 8011 Dep  
0030 Oslo

Sendes kun per E-post:  
[postmottak@lmd.dep.no](mailto:postmottak@lmd.dep.no)  
[gaute.lenvik@lmd.dep.no](mailto:gaute.lenvik@lmd.dep.no)  
[astraea.antal@lmd.dep.no](mailto:astraea.antal@lmd.dep.no)

Oslo 29.09.06

Deres ref:

Vår ref: 06/300-1

## ”Strategi for forskning og forskningsbasert innovasjon”

Vår evne til nyskaping og til å løse gamle oppgaver på nye måter er en forutsetning for å lykkes i en mer åpen konkurranse. For Norge blir det en fortsatt utfordring å gjøre ting smartere enn konkurrentene. En sentral suksessfaktor for norsk næringsmiddelindustri blir å utvikle og tilegne seg ny kunnskap og ny teknologi.

Det har blant annet resultert i at Næringsmiddelbedriftenes Landsforening (NBL) er koordinator for to EU-prosjekter og har tatt initiativ til flere nettverksprogrammer. Vi setter pris på anledningen til å kommentere utkastet til ”Strategi for forskning og forskningsbasert innovasjon.” Våre kommentarer baserer seg på drøftinger med sentrale medlemsbedrifter i NBL og på den forskningsstrategi som europeisk mat- og drikkevarerindustri har utviklet i tilknytning til 7. Rammeprogram.

Innledningsvis vil vi understreke at Landbruks- og matdepartementets utkast til strategi inneholder en rekke elementer som er sammenfallende med interesser i våre medlemsbedrifter.

## Utviklingstrekk

Ufordringer for matprodusentene er mange og ny kunnskapsproduksjon står sentralt for å skape bedre konkurransekraft.

- **Fra tilbud til etterspørsel**

Matmarkedet var tidligere tilbudsrevet. Det var spørsmål knyttet til tilgjengelighet, via standardisering, mattrygghet og teknologiske produksjonsforhold som var det sentrale for produsentene. Nå er matmarkedet mer etterspørselsrevet. I en slik situasjon blir forbrukernes valg og behov i en større sammenheng mer sentralt. Mat skal i dag gi matglede, helse, velvære.

Viktigste enkeltfaktor er fortsatt smak: Sunn mat må smake godt. I tillegg må maten kunne tilberedes raskt og enkelt og ha god holdbarhet. Forbrukerne er dessuten nysgjerrig på ny mat, nye ingredienser og nye prosesser.



Forbrukerne er blitt en sammensatt gruppe. Vi har hatt en økning i antallet enslige husholdninger, vi får flere og flere eldre, og økte andeler av fremmedkulturelle. Dette har vesentlige konsekvenser for tilberedning av mat og hvor vi spiser den. Endrede krav til porsjonsstørrelser og emballasje følger.

- **Internasjonalisering**

Våre medlemsbedrifter møter i økende grad åpne markeder på grunn av ny teknologi og endrede handelsregimer. Som følge av dette økes den internasjonale konkurransen også på det norske markedet.

Produksjon spesialiseres. I butikkene finner man alt fra lite bearbejdede råvarer til høyt foredlete produkter som er satt sammen av en rekke ulike ingredienser. Ingredienser som også hver for seg er høyt foredlet.

- **De kroniske sykdommene**

Forekomsten av visse, alvorlige, kroniske sykdommer knyttet til kostholdet øker, og belaster i økende grad vårt helsebudsjett. Man snakker om en overvekt- og fedme-epidemi.

I en befolkning med en økende andel eldre, vil konsekvensene av kroniske sykdommer i denne aldersgruppen bli kostbare for samfunnet. Det er sannsynliggjort at kostholdet har betydning også i denne sammenheng.

På bakgrunn av disse utviklingstrekkene burde den fremlagte strategien hatt en tydeligere visjon og målsetting for hva man ønsker å oppnå. Fra vår side mener vi målet bør være å utvikle konkurransekraft i hele verdikjeden.

## **Konkurransekraft i hele verdikjeden**

Næringsmiddelforedling representerer i Norge en årlig verdiskaping på mer enn 124 milliarder kroner, og råvareproduksjon i fiskesektoren representerer ca 30 milliarder kroner per år i eksportverdi. Til sammen representerer matproduksjonen ca 20 % av all industriell verdiskaping, og sysselsetter mer enn 100 000 årsverk i primærproduksjon og foredling av råstoff fra land og sjø

Målet med forskningsstrategien må være å styrke konkurransekraft i hele verdikjeden slik at verdiskaping og sysselsetting i sektoren kan økes.

## **Kommentarer til noen avsnitt i strategien**

### **Til 3.1. Internasjonalisering**

I dokumentet refereres det til Lisboa-strategien som beskriver forskning som en sentral forutsetning for å nå målet om å bli verdens mest kunnskapsbaserte og konkurransedyktige økonomi. I tilknytning til dette har Kommisjonen utfordret ulike sektorer til å utvikle forskningsstrategier på sine respektive områder.

CIAA (Den europeiske matindustriorganisasjonen der NBL er assosiert medlem) er sekretariat for utarbeidelsen av matindustriens forskningsstrategi. Innspill til fokusområder for forskning er gitt, men vil bli videre utviklet etter som 7. Rammeprogram går fremover og resultater fra forskningen fremkommer.

NBL har drøftet nevnte forskningsstrategi med sentrale medlemsbedrifter. Strategien har pekt ut 7 utfordringer. Disse omfatter:

- Mer kunnskap om forbruketferd
- Mer kunnskap om ernæring og helse
- Utvikling av produkter med overlegen kvalitet, lettvinthet og tilgjengelighet
- Integrert tilnærming til mattrygghet i komplekse verdikjeder og prosesser med behov for lagring og konservering
- Bærekraftig matproduksjon
- Økt effektivitet og leveringsdyktighet i verdikjedene
- Ny kunnskap må tas i bruk

### **Til 3.3 Forskningsbasert innovasjon og kommersialisering av forskning**

Departementet er opptatt av økt kunnskapsoverføring mellom forskningen og aktørene langs verdikjeden. NBL støtter dette. Vår erfaring er at det kan gjøres på ulike måter. Nettverk mellom bedrifter og forskningsinstitusjoner har vist seg som en fruktbar organiseringsform som kan videreutvikles. NBL har i senere tid, tatt initiativ for et nettverk knyttet til mat og helse. Nettverket har gitt gode resultater som har bidratt til konkrete innovasjoner i bedriftene.

#### **Til 3.4.1 Mat, helse og forbruker**

Under dette tema reflekteres de utfordringene industrien har på en god måte..

Matprodusentene skal levere produkter forbrukerne skal sette sammen til et sunt og variert kosthold. Imidlertid har man fått redskap til å studere interaksjonen mellom mat, helse og vekt på helt nye måter. Man vil få ny kunnskap om matens betydning for immunsystem, fordøyelse og hjernefunksjon. Nye bioaktive faktorer vil identifiseres. Dette vil skape grunnlag for produkter med vitenskapelig funderte helsepåstander som kan skreddersys for ulike grupper.

Man må dessuten gjennom forskning skape grunnlag for:

- Fleksibilitet i produksjon som muliggjør stor variasjonsbredde i produktsammensetning for å kunne møte variasjonen i forbrukerbehov og ønsker
- Forbedring av emballasje. Emballasjens utforming har stor betydning.
- Nye konserveringsmetoder for å sikre god holdbarhet av produktene
- Kortere prosesseringstid
- Øket forståelse av sammenheng mellom prosess, struktur og egenskaper

Man sier at det er viktig å utvikle risikoanalyser. Det er her viktig å påpeke at risikoanalyser inneholder tre ulike deler som krever kunnskap på forskjellige områder.

Den første delen er risikovurderingen der man trenger kunnskap på følgende områder:

- Overvåking av forekomsten av mikroorganismer i matkjedene som kan forårsake sykdom.
- De forskjellige faktorer som påvirker forekomsten og virulensen av mikroorganismer.
- Overvåking av forekomsten av kontaminanter i matkjedene som negativt kan påvirke helsa
- Ha kunnskap om de forskjellige faktorer som påvirker dannelse og nedbryting av kontaminanter.

- Forbedring av metodene for risikovurderinger og risk/benefit analyser
- Utvikling av nye metoder for påvisning av risikofaktorer

Den andre delen er risikohåndteringen som omfatter regelverk og andre tiltak for å redusere risiko. Her trenger man kunnskap på følgende områder:

- Fungerer regelverk og tilsyn optimalt i forhold til å sikre tilstrekkelig forbrukerbeskyttelse?
- Pålegges næringsaktørene unødige kostnader og hindringer som svekker konkurranseevne?

Den tredje delen er risikokommunikasjonen som også stiller sine særskilte krav til kompetanse.

### **Organisering av forskning på matområdet**

Forskning innen matområdet i Norge er i lite koordinert. NBL støtter tiltak for å koordinere forskningsressursene i næringsmiddelsektoren, med det mål å få til en sektorovergripende forskning, bedre utnyttelse av offentlige midler og bedre samordning med universitets- og høgskolesektoren.

Vi vil også benytte denne anledningen til å påpeke at det er industriens behov for forskning som er utgangspunktet for opprettelsen av blågrønn matallianse. Det er derfor viktig at alliansen har industriens behov i sentrum og industrien er godt representert i styrende organer.

### **Avslutning**

I møte med mer åpne markeder og endrede etterspørselsmønster blir konkurransekraft basert på kunnskapsproduksjon avgjørende. Industrien utgjør en viktig del i verdikjeden for mat. Vi ber derfor om at departementet også i det videre arbeid med forskning inviterer til en åpen og konstruktiv dialog.

Vennlig hilsen

Roald Gulbrandsen

Steinar Høie.